44ste jaar. — Nr 7. Zaterdag 16 Januari 1897.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **groote Markt, n° 37-39, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER
DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week **6** franks per jaar.
Twee » » **5** » »
Een » » **4** » »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** centm per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 16 JANUARI 1897.

Van alles wat.

Nauwelijks zitten de liberalen aan 't bestuur eener stad of gemeente, of het regent nieuwe belastingen.

Nog geen jaar waren de liberalen te Ninove en te Geerardsbergen meester, of nieuwe belastingen zijn de inwoners komen treffen. Duizenden en duizenden franks worden geëischt.

Te Mechelen, ook eene stad aan de macht der liberalen en socialisten overgeleverd, worden er voor meer dan 185 duizend franks nieuwe belastingen gevraagd.

Wat geluk door liberale bestierd te worden!

Moest het bestuur onzer Stad ook onder de macht der geuzen gevallen zijn, wij zouden een broeksken gekregen hebben van 't zelfde laken der Ninovieten, Geeradsbergenaars en Mechelaars...

De liberale belastingsmeders beweren dat de afgetredene katholieke besturen de financiën in bedenkelijken toestand hebben nagelaten.

Dwaling ! logentaal ! en bedrog !.... De katholieke besturen schaften de belastingen af vroeger door de liberalen ingevoerd en, waren zij herkozen geworden, zij zouden hebben blijven beheeren gelijk vroeger, 't is te zeggen, zonder zelfs eene roode duit nieuwe belasting te moeten heffen.

Ja, wat geluk van door liberale gelukkigmakers bestierd te worden.

***

Een schandalig feit, dat nog eens te meer de goddeloosheid der socialistenpartij doet uitschijnen, heeft onlangs te Namen plaats gehad.

Een arme werkman, vader van een huisgezin, uitgekocht door het dringend aanzoeken van de socialiste leiders, had eindelijk toegestemd een schrift te teekenen ten einde eene civiele begrafenis te hebben.

De ongelukkige, nedergeploft door de ziekte, kwam nogtans tot betere gevoelens ; de vrees van de dood had hem getroffen. (Vele van die groote mannen die de kleinen aanzetten, zijn op het einde van hun leven kontent om hun pak te kunnen afschudden. Dit zien wij alle dagen)!

Hij stierf dus zeer godvruchtig, en zijne begrafenis had plaats met dienst in de kerk van St-Nicolaas.

Groote woede bij de roode huiden ! Maar de familie wilde van hun niet hooren, en zond ze, zeer beleefd, wandelen.

De roode huiden gaven zich nogtans niet onder, en vergezelden den lijkstoet met de roode vod.

***

Op het kerkhof, zonder eenig acht te slaan op het verdriet der familie, nam een hunner het woord, herinnerde het schrift, door hetwelk de overledene den wensch had uitgedrukt eene civiele begrafenis te hebben, en dan wierp hij, om te eindigen, het schrift op de doodskist in het graf.

Zoo eerbiedigen die mannen de dooden !

Ziedaar de partij die tegen den Godsdienst niet is !

***

Wij hebben het altijd gezegd : het socialismus is eene partij zonder geloof en zonder eenigen eerbied voor den Godsdienst.

Zooals de vrijmetselaars, willen de socialiste leiders het volk bederven.

De prooi die zij willen ? Het is uwe ziel, werklieden, de ziel uwer vrouw, de ziel uwer kinderen !!

***

Om de katholieke minderheid te plagen, had de liberale meerderheid van den gemeenteraad van Edingen beslist de zittingen 's zondags te houden. De gouverneur der provincie Henegouwen heeft nu dat besluit opgeschorst, omdat het strijdig is met de vrijheid van eerediensten.

***

In het arrondissement Verviers, leven de socialistische groepen gelijk kat en hond.

Op het congres van Dison, ontbrak zondag de *Maison du Peuple* van Verviers en *citoyen* Vandervelde deed eenen beroep op de eenheid.

De middenraad heeft nu tegen 31 Januari al de groepen bijeengeroepen te Verviers, in d *Maison du Peuple*, dus in het vijandelijke kamp. 't Zal er stuiven.

***

Brussel is geroepen om een nieuwen Senateur te kiezen, in vervanging van den betreurden afgestorvene baron Snoy

Dit is eene gelegenheid voor de Brusselaars om te bewijzen dat zij waarlijk bezield zijn met de vaderlandsliefde, welke de Koning zoo dringend aanbevool in zijn antwoord aan de afveerdiging van den Senaat, op 1 Januari.

De overledene was een patriot, verkleefd aan den godsdienst, onze instellingen, aan de monarchie. Indien de Brusselaars willen bewijzen goede burgers te zijn, indien zij zichzelven niet willen afkeuren, zullen zij aan baron Snoy eenen opvolger geven, die door dezelfde gevoelens bezield is.

't Is bijna banaal het te zeggen, zoo duidelijk is hier de plicht afgeteekend.

En nogtans — zou men het gelooven ? — dit is elks gedacht niet, en ik heb betrekkelijk deze kiezing het woord onthouding hooren uitspreken.

Het dient luide gezegd : dat ware van wege de brusselsche katholieken eene onvergeeflijke zwakheid.

Het ware nog erger : het ware gehandeld als een generaal die, zonder te veel moeite door eene nieuwe overwinning zijne vlag kunnende eeren, de wapens zou neerleggen, op gevaar af een gedeelte zijner troepen tot den vijand te zien overloopen.

***

De internationale tarievenconferencie, te Weenen vereenigd, heeft met eene groote meerderheid de wijzerplaat van 24 uren voor den spoorwegdienst aangenomen.

De 24 urenhorlogie zal in België in voege komen op 1 Mei.

Eene maand te voren, zal het spoorwegbestuur, bij middel van plakkaarten en berichten van allen aard, doen kennen hoe de nieuwe uurregeling zal geschieden.

***

De epidemie van zinneloosheid, waarover wij reeds gesproken hebben, heerscht nog altijd te Brussel. Merkweerdige bijzonderheid : het grootste getal dier ongelukkigen zijn in dien toestand gebracht door den alcool, en het onmatig verlangen om fortuin te maken.

***

De koolopbrengst in heel het rijk is in 1895 geweest 20,458,604 ton, ter weerde van 163,357,700 fr. In 1894 was de opbrengst 76,897 ton hooger, doch dat was de grootste opbrengst die wij ooit in België aan te stippen hadden.

Van de opbrengst moet afgetrokken worden 1,915,116 ton voor den dienst der exploitatie, zoodat de zuivere opbrengst, het bedrag dat in den handel gekomen is, bedraagt 18,841,488 ton, aan een gemiddelden prijs van 9,86 fr.

De grootst bereikte diepte is geweest te Fléru, waar men kolen heeft uitgegravan op 1160 meters diepte.

Het aantal arbeiders in de mijnnijverheid gebruikt, beloopt tot 118,975.

Het getal vrouwen en kinderen neemt, wegens de wet op den vrouwen- en kinderenarbeid, in de mijnen gestadig af.

Aan loon werd betaald : aan 118,975 arbeiders 112,743,800 fr. ; aftrekking gedaan der achterhoudingen komt het gemiddelde dagloon op 3 fr. 17, wat eene vermeerdering daarstelt.

De loonen zijn het hoogst in het Luiksche, het laagst in de streek *Couchant de Mons*.

77 mijnen deden eene winst van	fr.	11,654,700
47 » » een verlies »	»	3,357,300
De totale winst der exploitatie bedroeg bijgevolg	»	8,297,400

***

Een fransche geneesheer, Dr Calot, beweert eene geneeswijze uitgevonden te hebben om de bulten recht te krijgen. Hij zou reeds 37 bultenaars genezen hebben en heeft er verslag over gemaakt in de Akademie van geneeskunde te Parijs. De behandeling moet tien maanden door den zieke gevolgd worden. Het is van den ouderdom van 2 tot 20 jaar dat de nieuwe geneeswijze kan toegepast worden.

Op weg naar Congo.

(Brief van eenen missionnaris).

II.

Ik vergat u te zeggen dat wij van Teneriff naar Las Palmas gevaren zijn, in gezelschap van eenen Antwerpenaar, die met zijne echtgenoote sedert Januari op reis was. Zij hadden reeds Griekenland, Egypte, Algiers en Spanje bezocht ; zij kwamen nu van Madeira, en keerden terug over Lissabon. Nu stevenen wij naar Elmina ; wij zullen de haven niet binnenloopen, doch op de reede blijven liggen, misschien een koppel uren.

Elmina, een kleine stad van de zee gezien, is nogal netjes. Rechts ziet men eene soort van vierkantig kasteel, gansch wit geschilderd ; op de kust, achter dit eerste kasteel, op eenige honderd meters het land in, staat een ander kasteel, op eenen heuvel, met een goed beplanten weg aan het eerste verbonden.

Links, ligt de engelsche stad, allemaal witte huizen, en daarnevens de zwarte stad op de helling van eenen heuvel, groote hutten in strooi en bamboes.

Het anker wordt gelicht, en nu naar Banana, waar wij binnen twee of drie dagen hopen aan te landen.

Al de opvarenden zijn verheugd het doel onzer reis nabij te zijn, want alhoewel wij ons niet vervelen, is het eentoonige der reis niet altijd aantrekkelijk.

Hier te Banana zijn wij drie dagen moeten blijven liggen ; onze boot kon de rivier niet opvaren ; er was te weinig water in de rivier. Wij hebben dus moeten wachten naar eene stoompost van den staat, welke ons heeft opgenomen.

***

Gelukkig en gezond zijn wij onze bestemming aangekomen in Congo, waar men mij Kisantu als verblijfplaats aanwees.

Mijne bezigheid is daar zooals in de andere zendingstaties. Eene functie heeft men er bijgevoegd. Raad eens, ik zal het u zeggen ; ik ben hier schepene van den burgerlijken stand benoemd en ik heb als dusdanig reeds twee zwarten getrouwd. Het gouvernement erkent dit als wettig, op voorwaarde dat er eene akte wordt opgesteld ; maar vermits die akte niet kan worden opgesteld dan door beambten van den Congo-staat, zoo heeft men den directeur van Kisantu, officier van den burgerlijken stand benoemd voor geboorten, huwelijken, afsterven enz. voor eene zekere streek, waar ik de kaart van heb. Ik zal zeker nu nog eenen zilveren pitteleer moeten laten maken ?....

Zoo ik u vóór mijn vertrek liet hooren, zijn de levensvoorwaarden hier merkelijk verbeterd. Wij liggen hier ongeveer 100 meters hooger dan te Kimuenza ; hier is wat meer wind en lucht en ook wat minder hitte.

Morgen, 1 October, begint het officieel regenseizoen ; werkelijk is het reeds begonnen over twee dagen, met een klein onweer. De warmte is ook veel grooter geworden. Over acht dagen waren er des avonds ten 6 1/2 ure nog 30 1/2 graden ; wij zijn hier 580 meters hoog.

Ik heb hier nut kunnen trekken uit de instrumenten, welke de ingenieurs van den ijzerenweg bezitten ; langs eenen anderen kant, zijn zij de mijne ook menigmaal komen raadplegen. De eerste brigade der studie, zooals men zegt, heeft hier reeds gedaan om verder op bezig te zijn. De lijn is reeds afgebakend tot boven Kisantu, en verscheidene keeren ben ik ter plaatse geweest terwijl men werkte.

Op twintig minuten van hier, was het eerste plan moeielijk om uit te voeren, want de weg moest aangelegd worden op den boord der rivier Inkissi, daar waar die 40 meters hoog is en zeer steil. Ook heeft men eene andere richting aangenomen, en daardoor 1500 meters ingewonnen.

De brug over den Inkissi gaat stillekens aan vooruit, doch niet zoo snel als men dacht, want, bij gebrek aan dragers, zijn de materialen zeer langzaam aangekomen. Wij hebben hier 150 dragers bezorgd, die werktuigen en levensmiddelen op zeventig kilometers zijn gaan halen.

Gij weet reeds dat de Congospoorbaan niet verre van ons huis zal afblijven. De eerste brigade, die der studiën van den ijzeren weg, is vertrokken gedeeltelijk naar Madiuba, gedeeltelijk naar Ntampa, 12 uren van hier.

De tweede brigade, die de baan afteekent, heeft haar kamp opgeslagen op eene uur afstand van hier, en is daar aan 't werk. De aardewerkers, die de baan effen maken, ongeveer 2 tot 3000 in getal, zijn maar 25 tot 30 k. meer van hier en zullen waarschijnlijk binnen eene maand, nevens ons huis aan 't graven zijn.

Dit zal hier rap gaan, want de grond is nog al effen en gemakkelijk om te bewerken ; een weinig later zullen de rails liggen en in Januari fluit hier de locomotief. Die heeren van de eerste brigade hebben ons hier van pas gevonden. Ik heb hen in tijds meer dan 150 onzer dragers kunnen bezorgen, om hunne vruchten, eetwaar en materieel aan te brengen.

Door toedoen dier heeren, komt onze correspondentie nu reeds met den ijzeren weg ; hun bijzondere facteur brengt ook ons pak, en zoo krijgen wij alles in eenen keer en veel regelmatiger.

Congoleesche zeden.

De *Missien van China en Congo* van de paters van Scheut, deelen het volgende meê uit de reizen van den betreurden Pater De Deken :

« Zoo hebben de *Asandes*, een stam van die streken, naar het congoleesch woord *nyama*, (vleesch) den bijnaam *nyam-nyam gekregen*, een klank, die eenigzins het geluid nabootst dat de tanden maken wanneer men vleesch kauwt of knauwt.

» De *Basoko* eten hunne eigen dooden op. Buiten de hoofdmannen, die in hunne hut begraven worden, en degenen die van besmettelijke ziekten gestorven zijn, en welke men in den stroom werpt, wacht men zich wel de lijken ter aarde te bestellen ; zij worden gekookt en aanstonds opgeëten ; of wel snijdt men het vleesch in kleine stukken en men rijgt het aan stokken, om het bij een zacht vuurtje te droogen en te rooken. Het vet wordt zorgvuldig op zijde gelegd, en gesmolten, om tot hetzelfde einde te dienen als onze reuzel.

» Een ambtenaar, dien ik persoonlijk ken, had op eene markt langs de rivier *Ubangi* eenige zeer vette pottekens doen koopen, wier inhoud wondergoed aan kunstboter geleek. Op den staatspost aangekomen, roemde hij openlijk de goede hoedanigheid der waar ; maar de arme jongen werd bijkans onpasselijk van afschuw en walg, toen de negers hem den aard zijner zoo smakelijke boter deden kennen.

» De *Mombutu of Mangbutu*, geburen der onmenschelijke Nyam-nyams, bewonen eene uitgestrekte streek op het uiteinde der rivier *Uelle* gelegen. Volgers Schweinfurth en Junker die hen bezocht hebben, zijn die negers tamelijk beschaald : men roemt hun geest van orde, hunne vriendelijke gastvrijheid. Maar daarentegen zijn zij, meer dan eenig ander volk, onverbeterlijke menscheneters. Zij hebben nochtans geen gebrek aan vleesch. Het zijn behendige jagers die olifanten, buffels, hert geiten schieten, en perelhoenders, trapganzen, frankolijnen in strikken vangen ; maar hun geliefkoosd wild is de mensch.

» Gedurig in oorlog levend met hunne geburen van het zuiden, zeggen dezelfde schrijvers, vinden zij bij de mindere volkstammen, die in de nabijheid der rivier *Aruwimi* wonen, uitgestrekte landstreken waar zij jacht kunnen maken op den mensch. De lichamen dergenen, die onder hunne slagen vallen, worden tusschen de overwinnaars verdeeld, in stukken gesneden, gerookt en als mondbehoeften medegenomen. De gevangenen, gelijk kudden vee weggevoerd, worden bewaard tot later. Het vleesch der kinderen, malscher zijnde, is voor de keuken der opperhoofden bestemd.

» Men heeft beweerd dat de neger slechts menschen eet bij gebrek aan ander vleesch, en dat bijgevolg de invoer van vee in de kom van den Opper-Congo, invoer dien de ijzerenweg grootelijks zal vergemakkelijken, het beste middel zou zijn om het menscheneten te bestrijden. Ik heb daar even getoond dat die schaarschheid, waarvan men spreekt, bij de Monbutu, niet bestaat.

» Er moeten dus andere middelen in het werk gesteld worden. Terzelfder tijd dat hij den neger in staat stelt om zich slachtvleesch in overvloed te verschaffen, moet de Staat volstrekt een einde maken aan de inwendige oorlogen, al moesten zelfs de onverbeterlijke stammen door hunne weerspannigheid van den aardbol weggeveegd worden ; maar vooral moet men die arme wilde menschen de zoetheid van den vrede, het geluk van het huiselijk leven en van een geregelden arbeid doen gevoelen.

» Men moet die verdierlijkte karakters verheffen ; menschen maken van die wilde beesten ; in een woord, men moet beschaven. Nu, dat werk kan het geweld alleen niet verrichten. De soldaat die kastijdt moet geholpen worden door den missionaris die troost, overtuigt, aanmoedigt, die als het ware eene redelijke ziel schenkt aan die rampzaligen, welke er geene meer schijnen te hebben.

» Wat er van zij, van nu af aan kan men reeds bemerken dat het afschuwelijk gebruik van menschen te eten vermindert, naarmate de invloed der blanken toeneemt, en dat het in den omtrek der staatsposten geheel en al uitgeroeid is. Een Bangala die bij het leger van den Staat, in onze handelshuizen, in onze werkplaatsen gediend heeft, beschouwt zich zelven als veredeld, en aanziet zijne landgenooten, die menschenvleesch eten, als wilden, die hij moet verachten. »

NIEUWS
uit de stad en de omstreken

Het **weldadigheidssermoon**, ten voordeele der armen bijgestaan door het Genootschap van den H. Vincentius à Paulo, zal morgen zondag, 17 Januari, in O. L. V. Kerk, onder de mis van half twaalf, door M. Deseille, bestuurder van het St-Quirinis college te Hoei, gepredikt worden.

—

De paardenmarkten die binnen het jaar 1897 te Tongeren zullen plaats hebben, zijn ten getalle van twaalf. Zij zullen gehouden worden op de volgende dagen : 14 Januari, 11 Februari, 1 en 8 April, 6 Mei, 10 Juni, 25 Juli, 12 Augustus, 16 September, 21 October, 18 November en 16 December. Al deze markten zullen 's donderdags plaats hebben, uitgezonderd die van Juli, dewelke op eenen vrijdag zal gehouden worden. De maand Maart zal geene paardenmarkt hebben ; doch in April zullen wij er twee hebben op acht dagen afstand, te weten den 1 en den 8 der maand.

—

Volksbond Sint-Maternus. — Het bestuur van den Volksbond St Maternus noodigt al de leden met hunne familie op de *Buitengewone Voordracht* welke aanstaande zondag, 17 Januari om 8 uren in het lokaal zal plaats hebben.

Deze voordracht zal wederom gevolgd zijn van eene schoone Tombola.

—

TONGERSCHE SPAARBOND.

Zondag 17 Januari, om 5 uren 's avonds, algemeene vergadering der eere- en werkende leden in het lokaal van den Volksbond St Matern.

Dagorde :

1° Jaarlijksch verslag over den toestand en de werkzaamheden der Maatschappij.
2° Hernieuwing der helft van den bestuurraad.
3° Verschidene mededeelingen.
4° Uitdeeling der premiën en der intresten.

De personen die verlangen deel te maken, hetzij van den Volksbond St-Maternus, hetzij van den Tongerschen Spaarbond, hetzij van den Onderlingen Bijstand, kunnen zich laten inschrijven alle zondagen van af 5 uren.

—

Piringen. — De missie, alhier in den vooravond van Nieuwjaar geopend, is plechtig gesloten geworden, onder het klokkengelui, op zondag avond, 10 Januari ll. Waarlijk de heeren Paters Redemptoristen, Luypen en Wiegant, hebben ons met ijver en volle overtuiging het woord Gods verkondigd. Zij verdienen alleen eer en lof voor het goede dat zij in onze parochie, teweeg gebracht hebben.

Was hun woord overtuigend, hunne voorbeelden treffend, hunnen ijver, voor de goede zaak, groot, onze aandacht was van 't begin tot het einde boeiend ; wij hingen om zoo te zeggen aan hunne lippen. Onze lof en eerbiedige dankbetuigingen vergezellen hen over de grenzen.

Was onze vreugde groot bij het openingssermoon en andere, toen de gezalfde redenaars ons heil en zaligheidsdagen aankondigden, niet minder groot was onze droefheid toen wij hen, zondagavond, ons het vaarwelwoord hoorden toespreken, en ons verdriet vermeerderde nog toen zij ons maandag morgend verlieten om ons, waarschijnlijk, nooit meer weder te zien.

Vaarwel dan, Geachte Kloosterlingen. In ons aller naam roep ik u toe, tot in uwe eenzame kloostergangen, arbeidt nog vele jaren, in volle gezondheid, in 's Heeren Wijngaard en moge dan de goede God, U beiden, hiernamaals kroonen, met de eeuwige kroon der onsterfelijkheid, voor al het goede dat gij, hier en elders, tot zielenheil hebt gedaan, en, met Gods hulpe, nog doen zult. In naam van ons allen : Ontvangt, beiden, onzen innigsten dank. Vaarwel !!

Een missie-vriend,
J. C.

—

Heers. — WILDSTROOPERSDRAMA. — *(Nadere bijzonderheden).* — Zooals wij het donderdag melden, heeft eene bloedige worsteling, vrijdag, bij het vallen van den avond, tusschen een groep van zeven wildstroopers en een der jachtwachters van de heeren Desmaisières plaats gehad. Terwijl deze laatste langs het Heersenveld kwam, — niet ver van de plaats waar nu eenige jaren geleden ook een jachtwachter gedood werd — bemerkte hij verscheidene mannen met geweeren gewapend. Hij gebood hen staan te blijven, doch een hunner riep hem toe : « Schiet maar op ons ! »

— Neen, ik zal niet het eerst schieten, klonk het antwoord.

— Welaan, staat dan, en op hetzelfde oogenblik knalde een schot door de lucht, waardoor de jachtwachter zich aan de dije getroffen voelde.

Nu legde hij ook op zijne aanvallers aan en wellicht kwetste hij een hunner, want hij zag dezen onmiddellijk achter een gracht verdwijnen.

Hierdoor in woede ontstoken, losten vier loerjagers te gelijk hunne geweeren op den jachtwachter terwijl deze zijn wapen herlaadde. Alhoewel aan het voorhoofd getroffen door een korrel reehagel en de oogen met bloed bezwalkt, schoot hij in de richting zijner aanvallers, ditmaal zonder iemand te raken.

Toen hoorde hij de wildstroopers nabij komen en zeggen : « *Laat ons hem omsingelen* ! » Evenwel had hij zijne tegenwoordigheid van geest behouden en schreeuwde uit al zijne kracht : « *Lambert, naar onder*, » alsof de andere jacht-

---

DRIJ DAGEN
REPUBLIEK

2de VERVOLG.

— « Alle goede geesten loven God den Heer ! » zuchtten de Muiloppers uit den diepsten grond van hun hert, als zij bemerkten dat het grawzame dier weg was. Langzaam kroop de eene na de andere te voorschijn uit zijne schuilplaats, waar eenieder zoo goed mogelijk in gevlucht was ; een oude nadenkende man, die bekend was meer te weten dan andere menschen, daar zijne grootmoeder eene tooverheks geweest was, sprak op den toon der volledigste overtuiging :

— « Als dat Satan niet was met lijf en ziel, dan bestaat Satan niet. »

— « Hij was zwart ! »

— « En had horens ook al ! »

— « Hij zal waarschijnlijk den kleermaker komen halen hebben ! »

— « Dan heeft hij ten minste zijnen hoed hier gelaten, ziet maar ! »

— « Hij heeft slechts de ziel meegenomen ; want ziet ! daar ligt hij op den grond, hij is dood, steendood ! »

Waarlijk, Phips lag beweegloos op den grond. Zij schudden hem en goten hem een muts vol water over het gezicht. Eindelijk sloeg hij de oogen op.

— « Is dat nu de hel ? » steende hij.

— « Neen, dat is het Muilop-woud, maar uwe arme ziel zal wel in de hel zijn ! » was het antwoord.

Hij richtte zich op, pakte zijnen cylinder vast en sprak met doffe, holle stem :

— « Thans zijn er geesten : ik heb hem gezien, den Satan, en dan kwam nog een dier gelijk een verken achter hem geloopen ! O, o, o... ! »

— « Dat was zijne grootmoeder ; alles kan goed uitgelegd worden ! » voegde de oude nadenkende man er bij.

— « Broeders, gaan wij stil naar huis, en spreken wij van dit alles aan geen levende ziel. »

— « Maar den reebok dien gij geschoten hebt, zullen wij dien achterlaten ? »

— « Haalt gij hem, zoo gij wilt ; ik kan niet. »

De stoutsten gingen ter plaatse en brachten het gedoode wild.

— « Vet is hij niet, maar goed smaken zal hij toch, » grijnsde iemand die in langen tijd geen vleesch meer geproefd had.

— « Voor een reebok heeft hij buitengewoon lange haren ! » bemerkte een andere.

— « En twee prachtige horens ! »

— « En eenen knevelbaard ! »

— « Maar wie heeft er ooit van een witten reebok hooren spreken ? »

— « Wel, het is geen reebok ! »

— « Neen ? Wat dan ? »

— « Dat is het witte hert ! »

— « Hoerah, hoerah ! Wij hebben het witte hert geschoten ! »

Allen liepen door elkander en vergaten den angst dien zij uitgestaan hadden. Maar nu wierd de kleermaker ook weer moedig en riep :

— « Wat hebt gij ? Wie heeft hem geschoten ? Gij hebt niets, dat hebt gij ! » Ik heb hem geschoten en aan mij behoort hij, in deze periode ! »

— « Hoho, gij hebt hem geschoten met het geweer van de gemeente ! Dat zullen wij fluks zien ! » dreigden de anderen.

— « Ja wel, dat zullen wij zien. De hoofdzaak is dat wij hem hebben ; en nu, voorwaarts ! »

De nadenkende man fluisterde zijnen gebuur geheimzinnig in het oor :

« Het witte hert ! Dat is eene domheid ! Ik weet beter wat het is ! »

« Welan, wat is het ? » vroeg de gebuur bevend.

» Een arm zieltje is het, dat hij verloren heeft. »

In triomftocht keerde men naar het dorp terug. De morgend begon op te komen, dunne nevelen verhieven zich uit de natte groeden, de vogeltjes van het bosch ontwaakten uit hunnen zoeten slaap om hun morgendlied aan te heffen, en de jagers van Muilop waren zoo vreugdig van hart, want « zij hadden het witte hert geschoten ! » Dat men nu nog kome zeggen : gij zijt van Muilop ! — Het vel en de horens zou men ter eeuwiger gedachtenis in de zaal van den gemeenteraad ophangen, en — vermits zij nog geen gemeentehuis hadden, en dus ook de zaal niet voor de vergaderingen ! — zou tot verdere orde de commandant de eer hebben dat kostbare stuk te bewaren, tot dat zij een gemeentehuis zouden gebouwd hebben.

Zoo kwamen zij in het dorp, juist als het klokje drijmaal begon te luiden. Met hoogmoed trokken zij naar het huis van den kleermaker, waar het gansche dorp bijeenkwam.

Het « witte hert » wierd voorzichtig op den grond gelegd en ter bezichtiging ten toon gesteld. Wed-rom rekten allen den mond open, want het witte hert kwam hun als een oude kennis voor.

Nu kwam ook Mieken uit de keuken, waar zij een groot vuur had aangestoken...

« Wel lieve hemel ! » riep zij bij het aanschouwen van het « witte hert » uit ; « mijne Lize, mijn arm geitje ! »

Zij wierp zich neer op het doode dier en brak in eenen stroom van tranen los. Dan sprong zij plotseling omhoog en ijlde naar den geitenstal.

Weenend en jammerend kwam zij terug :

— « Ongeluk ! Niets dan ongeluk ! » riep zij handenwringend uit : « Lize is dood, de andere, de zwarte geit weg, en het verken weg ! Ongeluk ! Ongeluk ! »

Allen bezagen elkander. De jagers verstonden van dit alles geen woord ; maar Phips viel als uit de lucht en een helder licht ging voor zijnen geest op. O wit hert !

— « En daar blijft gij nog bij staan met uw sabel en uwen ronden hoed, gij domoor ! » voer Mieken tegen haren man uit ; « voortaan kunt gij alles zelf doen ! O mijn arm geitje, o mijne Lize ! »

— « Zij gerust, Mieken, troostte haar een der jagers, » hij heeft ze zelf geschoten ! »

— « Zoo ? Hij zelf ? En daarom moet ik gerust zijn ? Waar is dan de zwarte ? »

— « Die zal in het bosch zijn, even als het verken ! »

— « Dan was het Satan niet dien wij gezien hebben ! » sprak de nadenkende man.

— « Neen het was geen geest, het was slechts eene geit. »

— « Heb ik het niet gezegd ? » wilde Phips trotsch er tusschen werpen.

Maar allen riepen hem toe :

— « Wat hebt gij gezegd ? Gij hebt niets gezegd ! »

— « Dan heb ik het ten minste « gedacht ! » antwoordde hij mompelend.

— « Wat staat er ons nu te doen ? Wat moeten wij nu aanvangen ? » jammerde Mieken opnieuw.

Phips bedacht zich. Bij het beschouwen zijner vrouw en van hare ontroering, kreeg hij zijne grootspraak terug.

— « Breng mij Jan Spies voor ! » commandeerde hij barsch.

— « Ja, Jan Spies ! Die is weg, hij is door den stal gebroken. Loop hem nu maar achterna ! »

— « En de bewaker ! »

— « Hier ! » riep deze kalm.

Phips was geen mensch meer. Zijn aangezicht zonk hem op de borst ; van alle zijden hoorde hij spotlachen. Hij deed zijnen sabel af, nam zijnen cylinderhoed van opperhoofd der Republiek in de hand en schonk eene traan aan de zoo gruwzaam vermoorde Lize. Dan wendde hij zich tot de verzamelde jongelingen en sprak met tranen in de stem :

— « Jongens, vandaag is het geene school ! Gaat het bosch in en zoekt de zwarte geit en het verken ! »

Groote vreugde ontstood op dit zeggen tusschen de jeugd van Muilop.

Groot geharrewar was er in het huis van den « commandant, » waar sinds langen tijd Mieken de broek droeg in plaats van Phips. Als Phips vroeger met kwaadheid het strijkijzer vastpakte en uitriep : « Ik ben meester ! » dan zegde Mieken eenvoudig weg : « Ik ben bovenmeester ! » En vandaag, nadat zij uitgeweend was, was zij « meester boven al de meesters ! »

De jongelingen zongen onder het zoeken in het woud, het dispzinnige volkslied :

Negen en negentig snijders
Die wegen honderd pond ;
En als zij dat niet wegen
Dan zijn zij niet gezond.

IV.

HOE ZIJ SMULDEN.

Phips moest zelf koken. Mieken had bij hel en duivel gezworen dat zij van haar lief geitje niet zou eten en ze ook niet wilde koken. Hij zette zich aan het werk, want waarom zou hij niet eten wat hij geschoten had ? Het was immers de eerste maal niet dat hij pot en pan hanteerde sedert dat hij getrouwd was.

Hij kookte dus en hij braadde. Maar... geene rozen zonder doornen. De onbeschofte Berkenboer stak zijnen onbeschaafden kop door het gat van de deur, asemde den reuk uit de keuken met veel gesnork door zijnen platneus, smakte begeerig met de tong en sprak :

« Ik riek wildbraad ; mag ik mee eten ? »

En dan lachte hij spottend en grijnzend, de lomperd !

Maar Phips geweerdigde zich niet hem een antwoord te geven ; hij was genegen om hem het schuimspaan naar den kop te werpen ; maar hij wierp hem niets anders naar den kop dan,... eenen verachtenden blik.

Maar de slecht opgebrachte Berkenboer was van zoo'n klein lawijd niet verveerd, een verachtende blik deed op hem geen uitwerksel.

— « Zie eens in uwen almanak, Phips, » voer hij heimelijk voort ; « nu dat het u wel bekome ! »

— « Wat moet hij nu weer van dien almanak hebben ! » grolde onze nieuwerwetsche kok, terwijl hij het schuimspaan driftig in de hand nam.

Gansch verdiept in het groot zijner kokerij dat hij weldra ging smaken, had hij bijna niet gezien dat een jongeling vol stof en gansch vermoeid in de deur stond en dat hij eenen grooten verzegelden brief in de hand hield.

— « Woont hier de groote komediant ? » vroeg hij.

Onze kleermaker wilde verstandig zijn ; hij bezag den brief, dan den bode en sprak :

— « Ja zeker, woont hij hier. Hebt gij met hem iets te stellen ? » vroeg hij verder op bijna barschen toon.

— « Niets, dan deze brief van den opperpresident dien ik hem moet afgeven. »

— « Het is wel ; ik zal hem afgeven zoo gauw hij te huis komt.

— « Gij zijt zijn broeder ? »

— « Toch niet, ik ben... ik ben zijn... knecht. « Kan ik u met wat soep of iets anders aangenaam zijn ? »

— « Ah, waarom niet ? Ik heb redelijk grooten honger. »

De bode zette zich aan tafel en begon te eten. Phips zuchtte. Met de tranen in de oogen — hij zegde dat het tranen van blijdschap waren — zag hij op vijf minuten, de helft van zijn gebraad in de hongerige, gulzige maag van den bode verdwijnen ; niettemin durfde hij niets zeggen ; hij braadde van begeerte om den zegel van den geheimvollen brief te breken.

Eindelijk was de bode gereed.

— « Het heeft mij goed gesmaakt, » sprak hij, « maar het heeft te grooten wildsmaak. Waar is mijne belooning ? »

Zuchtend gaf Phips hem eenen gulden, en daarmeê was de bode het gat uit.

— « De Republiek is kostelijk, » murmelde Phips, terwijl hij den brief openbrak.

Hij las, las met meer aandacht, en hoe verder hij las hoe meer straalden zijne oogen, hoe vreugdiger glanste zijn gezicht. Op het einde was hij zoo blij, dat hij bokkensprongen begon te maken, zoodat hij de schapraai met glazen en telloores bijna omver sprong. Mieken moest komen, Mieken moest getuige zijn van zijne glorie, van zijne fierheid.

« Hoor ! » riep hij op begeesterenden toon :

« LIEVE BROEDER,

Republikaanschen groet en zegen ! »

— « Hoort gij dit, Mieken ? Hij noemt mij « lieve broeder ! »

— « Wie noemt u zoo ? »

— « Wel, de opper-president, dat is zooveel gezegd als : hertog. »

— « Dat moet een felle hertog zijn die tegen eenen kleermaker « broeder » zegt ! »

— « Zwijg dan toch met dit eeuwig gezaag van « kleermaker » donderde Phips, wijl hij zich in de hoogte richtte ; « van heden af aan, raak ik aan geene naald meer ; want het is niet voor niet dat het thans Republiek is en dat ik komediant ben ! »

Mieken haalde verachtend hare schouders op